

Tulevaisuuksia Euroopalle

OAJ:N TAVOITTEET EUROOPPA-POLITIIKALLE 2024–2029



Eurooppaa ei ole ilman sivistystä, osaamista ja tutkimusta

SUOMEN JÄSENYYS Euroopan unionissa täyttää vuoden 2025 alussa pyöreät kolme vuosikymmentä. Unionin jäsenyys on samaan aikaan arkipäiväistynyt ja mullistanut elämämme. Rajat ovat kaatuneet tarvan, ihmisten ja ideoiden liikkumiselta. Suomi on ottanut käyttöön euron ja passien kannet ovat muuttuneet viininpunaisiksi. Yhteinen Eurooppa-projekti ei ole kuitenkaan missään nimessä valmis.

OAJ haluaa herättää Suomea europarlamentissa, komissiossa ja huippukokouksissa edustavat päättäjät siihen, millainen merkitys ja potentiaali koulutuksella ja tutkimuksella on koko maanosan kannalta. Ne ovat yhteiskunnan osa-alueita, joissa yhteistyöllä kaikki osapuolet voivat saavuttaa enemmän. Sivistys, osaaminen ja tutkimus ovat kivijalkoja, joiden varaan vakaus, kansainvälinen kilpailukyky ja koko Euroopan tuleva menestys voidaan rakentaa.

Miltä sivistysmyönteinen EU sitten näyttäisi? Käytännössä kyse on esimerkiksi siitä, että koulutuksen ja tutkimuksen osuutta EU:n budjetissa kasvatetaan ja tutkimusrahoituksen hakemusbyrokratiaa kevennetään. Että tutkimuksen, taiteen ja opetuksen vapaus saadaan selkeäksi osaksi EU:n oikeusvaltioperiaatetta. Se on sitä, että Euroopan laajuinen sivistys, liikkuvuus ja koulutusyhteistyö vahvistuvat ja koko Eurooppaa koskettavaan opettajapulaan vastataan opettajan ammatin vetovoimaa parantamalla. EU:n alueelle on rakennettava myös reiluja työmarkkinoita yhteistyössä työntekijöiden ja palkansaajajärjestöjen kanssa. Samaan aikaan ikääntyvän maanosan osaajapulaan pitää vastata myös maahanmuuton ja onnistuneen kotoutumisen keinoin.

Ihan konkreettisesti suomalaisilla mepeillä on oltava paikkoja EU:n koulutusta, tutkimusta ja työelämää koskevissa valiokunnissa, eli niissä pöydissä, joissa näistä asioista päätetään.

Mitä juuri sinä voit tehdä asian eteen? Jaa näitä sisältöjä aihetunnisteilla #eurovaalit2024 ja #tulevaisuuksiaeuroopalle. Ole yhteydessä ehdokkaaseesi tai puolueeseesi ja kysy miten he edistävät sivistyksen ja koulutuksen asiaa. Kirjoita aiheesta sosiaalisen median kanaviin tai lehtien mielipidepalstoille.

Eurooppa ei ole vain maanosa tai poliittinen yhteisö. EU on kansalaistensa summa, ja jokainen meistä voi osaltaan edistää maanosan kirkkaampaa tulevaisuutta.

Katarina Murto
OAJ:n puheenjohtaja



1

EU:n on edistettävä sivistystä ja koulutusyhteistyötä

EUROOPAN UNIONI on arvoyhteisö, jonka kivijalkoja ovat demokratia, oikeusvaltio, tasa-arvo, suvaitsevaisuus, kestävä kehitys ja rauha Euroopassa. Näitä EU voi edistää panostamalla sivistykseen, osaamiseen ja tutkimukseen.

Koulutus kuuluu jäsenvaltioiden kansalliseen päätösvaltaan, ja näin pitää olla tulevaisuudessakin. Se ei tarkoita sitä, ett-eikö EU:llakin olisi tärkeä rooli.

- ▶ Koulutuksen ja tutkimuksen rahoituksen osuutta on kasvatettava EU:n budjetissa, jotta maanosat pystyvät menestymään globaalissa osaamisen ja tutkimuksen kilpailussa.
- ▶ Suomen ja suomalaisten meppien on edistettävä tätä tavoitetta ja mepeillä on oltava paikkoja EU:n koulutusta ja tutkimusta koskeissa valiokunnissa.



Suomalaiset mepit EU:n koulutusta ja tutkimusta koskeissa valiokunnissa keväällä 2024

Teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunta:

5

Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta:

1

Kulttuuri- ja koulutusvaliokunta:

0

Mukana valiokuntien varsinaiset ja varajäsenet keväällä 2024. Suomella oli europarlamenttikaudella 2019–2024 yhteensä 15 meppiä.

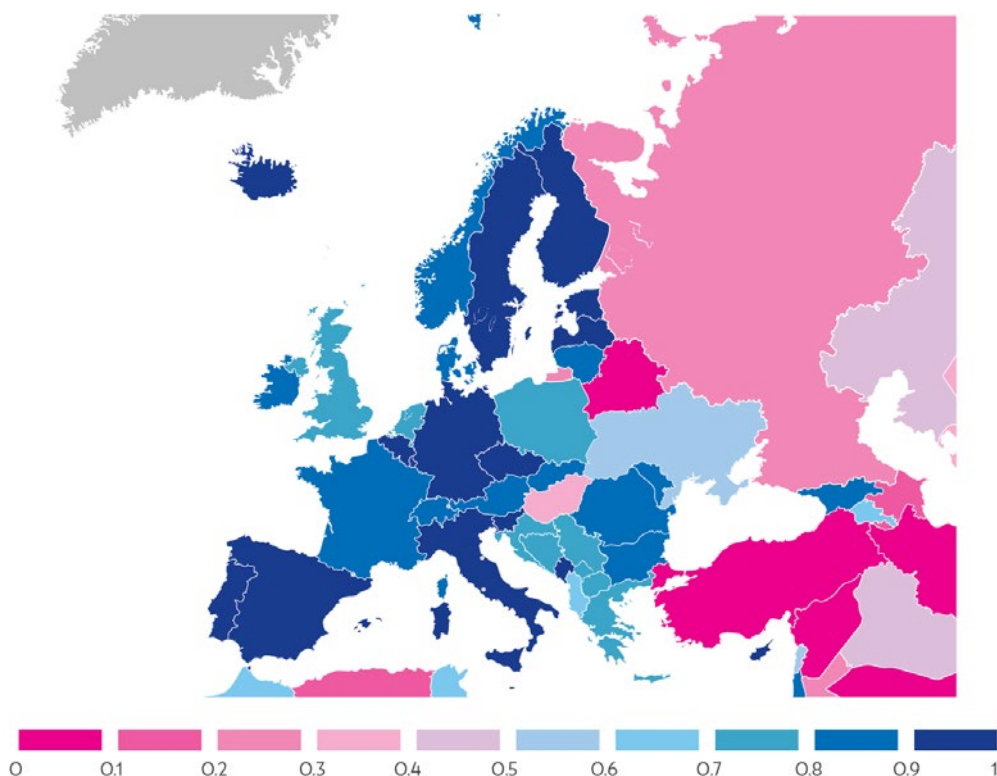
2

Akateemista vapautta ja akateemisen työn vetovoimaa on vahvistettava

AKATEEMISTA VAPAUTTA ei voi ottaa selviönä. Akateeminen vapaus ja korkeakoulujen autonomia ovat kohdanneet joissakin Euroopan maissa suoranaisia loukkauksia. Euroopassa on tarvetta vahvistaa akateemista vapautta ja korkeakoulujen autonomiaa, tieteen vapautta ja sananvapautta. EU:n nykyiset keinot perusoikeuksien tai akateemisen vapauden turvaamiseksi eivät ole riittäviä.

- ▶ Tutkimuksen, taiteen ja opetuksen vapaus on saatava selkeäksi osaksi oikeusvaltioperiaatetta, jonka rikkomisesta EU voi esimerkiksi evätä jäsenvaltion saamia tukia.
- ▶ On koko maanosan menestyksen ja huoltovarmuuden kannalta keskeistä varmistaa, että EU:ssa akateeminen ura houkuttelee jatkossakin lahjakkaita opettajia ja tutkijoita.

Akateemisen vapauden indeksi (2024)



Akateemisen vapauden indeksi on maailman eri maiden akateemista vapautta kuvaava mittari. Akateeminen vapaus pitää sisällään esimerkiksi tutkimuksen ja opetuksen vapauden, yliopistojen itsemääräämisoikeuden ja akateemisen ilmaisun vapauden.

Lähde: Erlangen-Nürnbergien yliopisto ja Varieties of Democracy -tietokanta

3

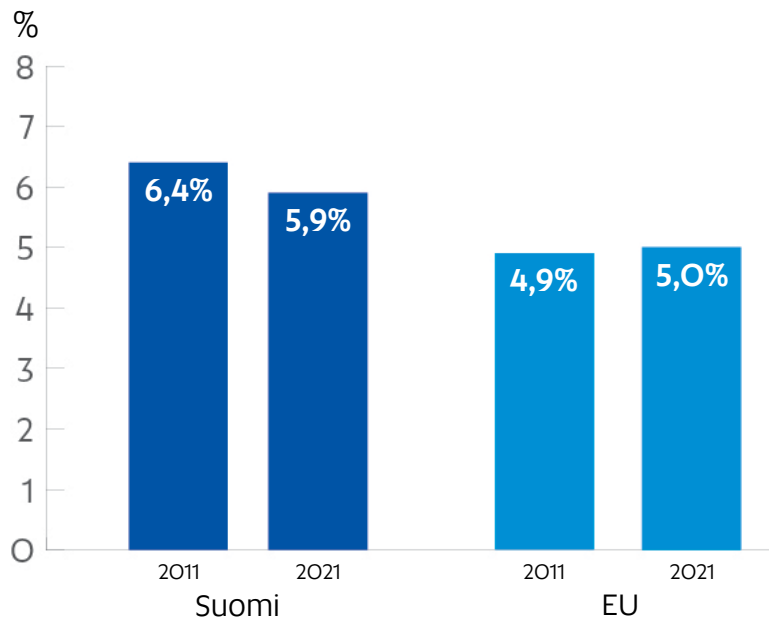
Euroopan koulutusalueen toimeenpanoa on jatkettava

EUROOPAN KOMISSION tavoitteena on luoda eurooppalainen koulutusalue vuoteen 2025 mennessä. Komissio on edistänyt koulutukseen liittyvää vihreää ja digitaalista siirtymää, mutta muilla osa-alueilla on vielä runsaasti tehtävää.

► Koulutusalueen rakentamista on jatkettava entistä kunnianhimoisemmin toimin. Suomi hyötyy siitä, että Euroopan laajuinen sivistys, liikkuvuus ja koulutusyhteistyö vahvistuvat. Siksi meidän on oltava aktiivisia eurooppalaisen koulutusalueen edistämisessä.



Julkisten koulutusmenojen osuus bruttokansantuotteesta



Laadukas koulutus edellyttää riittävää rahoitusta Suomessa ja koko EU:n alueella.

Lähde: Euroopan komission Education and Training Monitor 2022

4

Opettajapula on ratkaistava Euroopassa

EUROOPAN LAAJUISEN opettajapulan ratkaiseminen on nostettava EU:n strategiseksi painopisteeksi. EU:n on tuettava jäsenmaitaan näiden edistäessä opettajankoulutuksen ja opettajan ammatin vetovoimaa.

- ▶ Jokaiselle uudelle opettajalle tulee tarjota työuran alussa koulutetun mentorin antamaa mentorointia. Opettajien täydennyskoulutusmahdollisuuksia pitää laajentaa siten, että opettaja voi tarvittaessa kehittää osaamistaan missä tahansa Euroopan maassa.
- ▶ Opettajien, tutkijoiden ja opiskelijoiden liikkuvuutta tulee edistää EU-tasolla. Samalla pitää kuitenkin huolehtia siitä, ettei opettajien kelpoisuuksista ja osaamisesta tingitä Suomessa. Myös suomalaisten opettajien osaamista voidaan vahvistaa opiskelijavaihdolla ja muissa Euroopan maissa suoritetuilla opettajankoulutuksen kokonaisuuksilla. Opettajan ammatti on aina hyötynyt rajojen yli liikkuvasta viimeisimmästä tiedosta ja osaamisesta.



Opettajapula ei kosketa vain Suomea, vaan koko Eurooppaa. Riittävä määrä kelpoisia opettajia on edellytys koko maanosan menestykselle.

Jaakko Salo

OAJ:n koulutuspolitiikan päällikkö



5

EU:n on investoitava tutkimukseen ja kehitystoimintaan

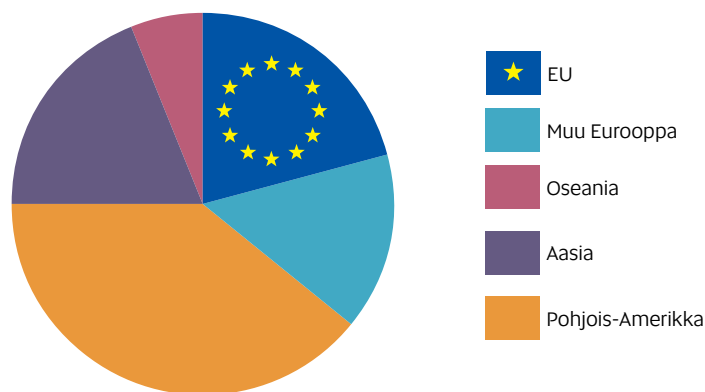
EU PÄRJÄÄ kiihtyvässä globaalissa kilpailussa vain, jos sen alueella olevaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa vahvistetaan ja uudet ratkaisut ja kasvun paikat hyödynnetään rohkeasti. Rahoituksen painopistettä on siirrettävä korkean laadun tutkimus- ja kehittämishankkeisiin, jotta Euroopasta tulee maailman vetovoimaisin ja vahvin osaamiskeskittymä. Yliopistosektorilla EU:n on tähdättävä maailman kärkeen.

► EU-tukia ja -hankkeita tulee kohdentaa korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja yritysten yhteistyöhön ja siinä tehtävään tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan vahvistamiseen, jotta samalla syntyy uusia markkinoita. EU:n budjetin tutkimuksen osuutta on vahvistettava nykyisestä. EU:n tulisi panostaa yhteiskäyttöisiin tutkimusinfrastruktuurihankkeisiin (kuten välineet, laitteistot, tietoverkot, tietokannat, aineistot sekä palvelut), jotka luovat synergiaa eurooppalaiseen tutkimuksen tekoon ja edistävät vaikuttavaa tutkimusyhteistyötä.

► Tutkimusrahoituksen hakukäytänteitä on selkeytettävä ja yksinkertaistettava, sillä ei ole yhdenkään jäsenvaltion etu, että tutkijoiden aikaa tuhlautuu hakemusburokratiaan. Tutkittua tietoa on hyödynnettävä entistä enemmän päätöksenteossa ja työelämässä.



Maailman 100 parasta yliopistoa



Times Higher Educationin yliopistorankingin (2024) mukaan maailman 100 parasta yliopistoa alueittain ryhmiteltynä. Näistä huippuyliopistoista 21 on EU:n alueella.

Lähde: Times Higher Educationin yliopistoranking 2024

6

Onnistunut maahanmuutto keskeisenä ratkaisuna osaajapulaan

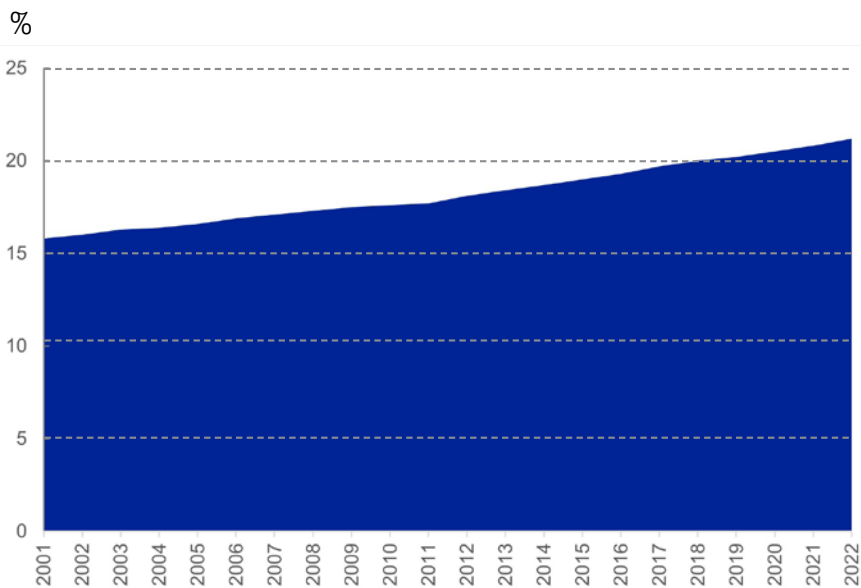
PIENENEVÄ JA vanheneva väestö uhkaavat romuttaa huoltosuhteen koko Euroopassa. Eurooppa tarvitsee osaavia tekijöitä, jotta yhteiskuntamme pysyvät toiminnassa ja työntekijöitä on kaikkiin ammatteihin.

► Maahanmuutto ja laadukas kotouttaminen koulutuksen keinoin ovat yksi ratkaisu huolestuttavaan väestökehitykseen ja työvoimapulaan. EU:n tulee laatia yhteinen maahanmuuttopoliittinen ohjelma, jossa painopisteenä on koulutuksen keinoin onnistuva kotoutuminen. Yhteisissä linjauksissa tulee ottaa huomioon myös maahan muuttaneiden aiemman osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen sekä hyödynnettävä heidän osaamistaan ja kielitaitoaan aiempaa laajemmin.

► Osaajapulan ratkaisemiseksi ammatillisen koulutuksen vetovoimaa, joustavuutta opintojen valitsemiseen ja suorittamiseen tulee kehittää koko Euroopan alueella. Aina osaamisen vahvistaminen ei tarkoita kokonaista tutkintoa. Pienten osaamiskokonaisuuksien suorittamisen mahdollisuuksia koko Euroopan alueella tulee lisätä.



Yli 65-vuotiaiden osuus EU:n väestöstä



Väestö vanhenee ja valtioiden huoltosuhte heikkenee.

Lähde: Eurostat

7

Reilut työmarkkinat ja hyvät työolot

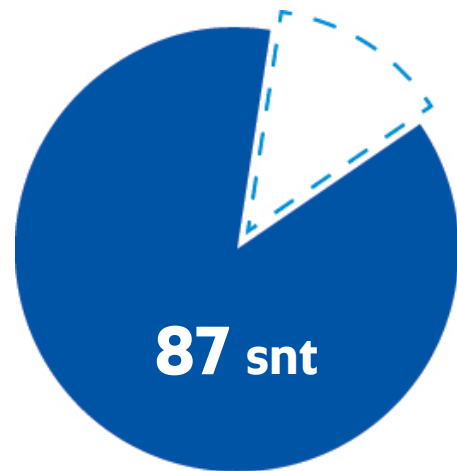
TYÖNTEKIJÖIDEN JA palkansaajajärjestöjen toimintaedellytyksistä on pidettävä huolta Euroopan maissa ja EU:n komission on käytävä niiden kanssa laajaa vuoropuhelua (ns. EU-tason sosiaalidialogi).

- ▶ Työelämäkysymykset, kuten kilpailurajoitussopimukset, työntekijöiden maalittamisen kriminalisointi, fyysisten ja psykososiaalisten riskitekijöiden huomioiminen työssä, alusta- ja etätönn haasteet, työntekijöiden riittävä kuuleminen sekä palkkatasa-arvodirektiivin toimeenpano ovat rajat ylittäviä kysymyksiä, jotka edellyttävät tehokkaampaa EU-tasosta harmonisointia.
- ▶ Tekoäly voi mahdollistaa uusia innovaatioita ja synnyttää uusia työpaikkoja. Samaan aikaan tekoälyyn liittyvien kielteisten lieveilmiöiden ja uhkienkin vuoksi tulee EU:ssa vahvistaa tietosuojaa ja työntekijöiden tekijänoikeuksia. Samoin on kiellettävä työntekijöiden valvonta sekä tukea työntekijöiden tekoälyosaamista ja -ymmärrystä. Siksi vaadimme säädettäväksi työelämän tekoälydirektiiviä.



- ▶ EU:n tulee luoda yhdessä jäsenmaiden kanssa selkeämmät ja yhtenäiset ohjeistukset tietosuojasta koulutuslalla. EU:n tulee laatia yleiset suositukset siitä, miten henkilötietoja tulee käsitellä opetuksessa ja miten digitaalisia oppimislustoja ja sovelluksia voidaan käyttää siten, että opettajat voivat hyödyntää nykyaikaista teknologiaa opetuksessa turvallisesti ja tietosuojaa vaarantamatta.
- ▶ Jotta Suomella on vaikutusvaltaa työelämän kehittämisessä Euroopassa, on mepeillä oltava paikka parlamentin työelämää koskevassa valiokunnassa.

Naisen euro EU:ssa



Jokaista miehen ansaitsemaa euroa kohti naiset ansaitsevat EU:ssa 87 senttiä.

Lähde: Euroopan komissio (2022)

Tulevaisuuksia Euroopalle

KYSY LISÄÄ

Jaakko Salo

koulutuspolitiikan päällikkö

020 748 9651

jaakko.salo@oaj.fi

LUE NETISTÄ

oaj.fi/politiikassa/tulevaisuuksiaeuroopalle/

SEURAA SOMESSA

#eurovaalit2024 #tulevaisuuksiaeuroopalle

Facebook / X / Instagram @oajry

